

taiči

Jsou jako dráty vysokého napětí, ty dny, o které se každý spálí, a nejvíc ze všeho krásný velký orel mořský. Když si vzpomenu na včerejšek, proběhne mnou nepříjemné zachvění podobné slabému proudu. Sama tu sedím jako ptáče v hnízdě. Jako pták v budce. Ve velké plechové budce supermarketu. Jediný výhled ven, který mám, je na parkoviště. Někdy se mi stává, že při čekání na platbu se tím směrem zadívám. Místo parkoviště ale vnímám sklo a na něm sotva viditelné skvrny od prachu a špíny. Plocha se v tu chvíli stává obrazem, jehož hloubku zajišťuje cosi, co se míhá za bílým chmýřím a šmouhami. Ty fleky jsou hory, po kterých šplhám nahoru. Když vylezu na vrchol a sotva lapám po dechu, ucítím závrať štěstí z toho prostoru, který je pode mnou. Z toho širokého obzoru plného dramatických soch protěšších hřbetů. Lapám po dechu. Lapám po dechu. Lapám po dechu. Lapám.

Píp.

Položka ve špinavé bundě s dlouhými šedivými mastnými vlasy v culíku. Malá šlachovitá postava, zamračený pohled. Tři piva, *píp píp píp*, dva rohlíky, 2 × 101, sýr, *píp*. Devadesát šest korun. Zaplatí, ale účtenku mi vytrhne z ruky a začne ji kontrolovat.

„Chcete mě snad okrást?“ vyjede na mě, až sebou trhnu. „Ten sejr není za pětatřicet, ale pětadvacet!“

„Načetlo mi to pětatřicet,“ odpovídám mu klidně. Zachovat klid mám v popisu práce.

„Ten sejra je ve slevě! Za pětadvacet!“ křičí neodbytně.

„Jestli chcete, můžeme se tam jít podívat,“ nabízím jediné, co mě napadne.

„To teda pudem! Protože okrádat se nenechám!“

Vstávám z křesla, otvírám dvířka své kóje a snažím se jít dva tři kroky před ním. Mírím k sýrům, ten jeho držím v ruce. Začínám mít sucho v krku. Ukazuju mu cedulku s cenou, kde je pětatřicet korun.

„Ale tu jsem ho nebral! Bral jsem ho vedle, tady, jak je pětadvacet! Máte v tom bordel! Za takovou práci by vás měli vyhodit!“

„Zřejmě ho tam nějaký zákazník odložil,“ omlouvám se a rychle odcházím k pokladně, abych už tuhle položku měla za sebou. Do zad se mi zabodávají další střely jeho nadávek. Lidi se ohlížejí. Za normálních okolností bych se rozběhla nebo utekla. Ale tady? Tady se nedá dělat vůbec nic. Jen mít hlad a žízeň.

Když se vracím k pokladně, ve frontě dalších položek už to nervózně šumí. Všichni mě propalují pohledem, položky prodlevy nenávidí. Musím zůstat usměvavá a nereagovat podrážděně. Nesmím nikomu

dát záminku, aby si do mě kopl ještě víc. Špinavá bunda toho ještě hodně utrousí o krádežích, podvodnicích a lemplech, než se odporoučí pryč. Je mi na omdlení. Další položky se na mě vyčítavě dívají, jako bych za špinavou bundu a její výpady mohla. Sedám si za kasu a rukama mi prochází další zboží. *Píp píp píp*. Na některých obalech nejdou dobře načíst kódy, musím je všelijak natáčet. *Píp*. Než další položka stačí vyndat platební kartu, pohlédnu ven. Slunce nad prachovými horami svítí a nebe je vymetené, venku musí být nádherně a já tu sedím jak pecka ve slívě. *Cvak*.

Moje pohyby rukou nad platebním terminálem mi někdy připomínají umění taiči. Taiči jsme cvičili s profesorem každé ráno před výukou. Chodili jsme do parku za školou. Pomalu jsme zvedali ruce a zase je spouštěli dolů. Chvilí jako když pták mává křídly, chvíli jako bychom napodobovali přicházející a odcházející vlny. Občas jsme je dávali k sobě, jako bychom objímali strom, a potom zase od sebe, jako bychom se něčemu otevírali. Nádech, výdech. S přicházejícím podzimem se nad travnatými plochami parku objevovala ranní mlha. Byl to jen takový nízký pás při zemi, ve kterém jsme byli ponořeni jako lžíce do smetany, ale hlavy nám z té bílé směsi vykukovaly ven. Přesnými pohyby rukou jsme ji míchali tak dlouho, dokud se nerozpustila, dokud bledě zelenou travu nezobrazilo šikmé slunce.

„Podívejte se, jak se ta barevnost změnila,“ říkal nám profesor. „Když zasvítí slunce, všechno dostane úplně jiná nádech. Zelená už není zelená a modrá není modrá. Nejlepší je malovat ve chvíli, kdy slunce nesvítí. Ale někdy je taky dobrý používat úplně opačný

barvy, než si člověk myslí, že vidí... třeba takový protikladný barvy umí někdy danou barevnost vystihnout mnohem líp.“

Píp.

„Hele, ta barva!“ slyším za svými zády vykřiknout Alenu. Otočím se. Zrovna jedné zákaznici nabízí letáky s nádobím, které si může koupit, pokud nasbírá dost bodů a doplatí tři sta devadesát devět korun. Alena se tetelí radostí, na červené nádobí čekala. Strčí zákaznici leták mezi nákup a zdůrazňuje, že si ho sama taky pořídí. Přejedu si jazykem rty, mám je suché. Potřebovala bych se napít, ale snažím se na to nemyslet.

Položka v tričku a kraťasech. Kdo může v dubnu chodit takhle nalahko? Cinzano Rosso dvakrát, *píp píp*, čtyři sta korun. Platí kartou, nic jiného nemá, žádná taška ani vozík, kartu si strčí do kapsy a flašky vezme jen tak do ruky. Kdybych mohla, podívala bych se za ním, jestli opravdu nasedá do vyhrátého auta na místo spolujezdce vedle nádherné blondaté holky a dvojitou dávku vermutu jantarové barvy si strká do prostoru pod nohy.

Dvojité a opojné byly i vstupní dveře akademie. Když člověk vcházel dovnitř nebo vycházel ven a byl sám, nikdy nebylo možné udržet oboje dveře otevřené naráz. Vždy se jedny dveře za procházejícím zaklaply, a než stačil otevřít ty druhé, ocitl se ve tmě mezi nimi. Občas se mi stávalo, že jsem ten okamžik záměrně prodlužovala. Zůstala jsem trčet mezi dveřmi a nechala se unášet tím mrtvým prostorem, který každý toužil co nejrychleji opustit. Nikdo nechtěl uvíznout ve vakuu, ale já jsem v tom okamžiku pokaždé vylovila nějakou vzpomínku nebo představu. Jednou mě tam napadlo,

jaké by to bylo namalovat obraz, kvůli kterému by se postavila celá galerie. Na ostrově Naošima v Japonsku prý existuje galerie současného umění postavená jen pro jeden jediný obraz. Ne že by v ní nebylo nic jiného, ale celá stavba vznikla jen kvůli tomu jednomu plátnu leknínů od Clauda Moneta. Kolikrát jsem si v hlavě tu cestu představovala, procházela podivnými místnostmi — jednou s otevřeným pohledem na čistě modré nebe, podruhé s iluzivně osvětlenou místností. A nakonec jsem končila v bílé místnosti v bílých pantoflích před obrazem s modrými valéry, které místy přecházely v zelenou. Přes měkkou podrážku pantoflí jsem cítila strukturu drobných kostiček bílé keramické dlažby a byla ponořená do obrazu v bílém rámu, zasazeném do bílé zdi tak, aby s ní perfektně lícoval. Kdybych tam skutečně mohla být, bylo by mi, jako bych se právě narodila. Jako bych všechno viděla poprvé. Až vůně zahrady a řinčení cikád venku by mě vrátilo zpátky do tohoto...

PRÁSK!

...světa. Něco v zadní části obchodu se roztráсило. Pár hlav se tím směrem otočilo, ale většina jich zůstala netečných. Jen jedna z nás, v rozpoznatelném úboru ověnceném jmenovkou, vyběhla ze zásobovacích dveří. Naší povinností je za všech okolností jakékoliv nepatříčnosti opět napravit.

Jsou jako rozbité lahve. Ty dny, mezi kterými poskakuju se smetákem a lopatkou, ale místo abych je uklidila, jen je ještě víc rozmetávám do stran. Zase je mi na omdlení. Věci a siluety v dálce se mi rozpíjejí, jako když se na papíře akvarely ředí vodou. Zničeho nic mezi těmi nejasnými fleky uvidím postavu, která

je mi povědomá. Proboha, snad to není on! Stojí u zeleniny a přemýšlí, po čem sáhnout. Má bílé sako a krátké černé vlasy, ale stojí ke mně zády, do obličeje mu nevidím. To je to poslední, co teď potřebuju. Aby mě tady viděl. Aby mě litoval, kam až jsem to ve své kariéře dotáhla. Začíná mi divně bušit srdce a ruce se mi potí. Jasně, chtěla bych ho zase někdy potkat, ale ne tady, ne v tričku s logem supermarketu, s kruhy pod očima a vyschlým hrdlem. Chtěla bych u našeho setkání mít krátkou sukni a umytý vlasy a tvářit se nenuceně, tvářit se tak, že mám všechno na háku a nemusím se nikoho o nic prosit. *Píp*. To je ostatně to, co mi nikdy nešlo. *Píp*. To je ostatně to, co vždycky šlo jen jemu. *Cvak*.

Další položku vnímám jen matně, snad se na mě i usmívá. Začínám dělat chyby, místo dalaťmánu 165 jsem našukala koblihu 195. Dalaťmánek je dražší než kobliha, takže zákaznice ani nehlesne, nákup si spokojeně hází do tašky a v cukuletu je pryč. Jazyk se mi lepí k patru. Nepozorovaně mrknu na hodinky, abych zjistila, kolik času mi zbývá do přestávky. Další položka chce cigára, které jsou v kleci nade mnou. Musím si stoupnout a u toho sebou málem švihnu. Vidím rozostřeně, takže sáhnou po špatné krabičce. „Říkal jsem davidovky, né startky!“ ozve se mužský hlas. Trochu mě píchne v břicho. Odpípnu je a ztěžka dosednu. Olíznu si rty. K pokladně se řadí další siluety a energicky vyskládávají na pás obsahy svých košů. Cítím, že už nemůžu. Točí se mi hlava. Stisknu tlačítko na telefonu a nahlásím, že potřebuju přestávku.

„Tak brzo?“ ozve se vedoucí Mirek. „Přijdeš pozdě a hned chceš přestávku?“

„Omlouvám se, není mi dnes dobře.“

„Tak teda vydrž,“ procedí smířlivě a za chvíli z reproduktoru slyším: *Zavírá se pokladna číslo pět, prosíme zákazníky, aby vyskládali své zboží na jinou pokladnu.*

Odbavuju zbylé věci, zamykám kasu a utíkám mezi regály směrem k šatnám. Než se nechám zalít šerem skladu, ohlédnu se po někom, kdo vypadá jako Adam, jen s kulatějším obličejem a očima dál od sebe.

Běžím do šatny pro hrnek a pak na záchod, kde do sebe natankuju tři hrnky studené vody. Zatočí se mi hlava, ale tak příjemně, jako když jsem za horkých letních dní chodila u nás doma pro vodu k pumpě a hltavě ji pila. Býval to okamžik, kdy se všechno zastavilo, řeč ptáků ztichla a pohled na průzor nebe mezi větvemi jabloní byl roztočeným, nekonečně barevným obrazem. „To je, jako by sis dala elesdé,“ říkala mi moje spolužačka z akády Miša, když jsem jí to vyprávěla. Třaskavě trpytivá voda jako droga, dětství mezi zahradou a řekou jako droga, zobáčky klovající do kůry stromů, do mé mozkové kůry, jako droga. Jako droga Adamovo objetí. *Cvak.*

Stojím opřená o studené bílé dlaždičky a vidím se v zrcadle. Ve firemní uniformě člověk vždycky vypadá hůř. Vlasy jak jinak než připlácnuté v culíku. Ke dveřím se blíží klapot podrážek a dveře se prudce otevrou. Sypký písek supermarketu je zpátky. Mirek se mě lekne, nečeká, že by se někdo odvážil poplakovat se na záchodě. Podívá se na mě úkosem. „Seš bledá jak stěna. Běž chvíli na vzduch a pak budeš doplňovat,“ jeho hlas zní štiplavě. Okamžitě se klidím a projdu chodbou k zadnímu východu, v ruce drtím ucho hrnku.

Venku je Alena a kouří, má to místo oběda. Sedám si na zásobovací rampu vedle ní. Před námi se dusí vyasfaltovaný prostor ohraničený slepými zdmi a protější stranu uzavírá řada oprýskaných, kdysi béžových bytovek, před kterými se hroutí sloupy uličního osvětlení. Na střeše bytovek hřadují holubi. Zelenošedým krkem komíhají sem a tam, jako by s něčím důrazně souhlasili. Dva tmavošedé pruhy na křídlech jsou směřující se otevřená ústa.

„Co ty tady? Si začala hulit?“ vybafne na mě Alena.

„Ne. Ale nejsou zákazníci, tak co bych tam tvrdla,“ zažertuju.

„Můžem bejt hepy, že nám sem eště nedali self-servis.“

„Možná bych byla radši, kdyby to někdo dělal za nás.“ Kdyby tahle práce vůbec neexistovala.

„Jo, a co bys asi tak dělala?“ ušklíbne se Alena a podle jejího tónu je zřejmé, že ví o další práci, která je ještě o dost horší.

Malovala. Ale tím se neuživím. Někdo jo, ale ne já. Nevím, proč mám takovou smůlu. Mohlo by mě hřát aspoň to, že v tom nejsem sama. Ale nehřeje. Rozhodně mě nehřeje, že se tím neuživí ani Míša. A že to je přitom to nejmenší, co ji zrovna potkalo.

„Hm?“ doluje ze mě odpověď Alena.

„Možná uklízet činžáky?“

„To je taky dost ankůl. A ještě se víc nadřeš. Tady aspoň můžeš sedět v teple,“ uchechtne se.

Ale mohla bych přemýšlet. Mohla bych malovat obrazy aspoň v hlavě.

„Hele, a maluješ eště?“ zeptá se mě, jako by mě četla.

„Už moc ne.“

„A proč jako?“ vyfoukne kouř a trhne u toho hlavou tak, jak to dělají kuřáci, když se snaží, aby na vás kouř nešel, ale on stejně jde.

„Nevim, jestli to má smysl.“

„Pche, smysl!“ odfoukne. „Hlavně jestli to sype many, né?“

„Mně to zrovna moc nesype.“

„Ále, tak maluj něco normálního. A né šit, co lidi nechtěj.“

„Hm.“

„Co vlastně takhle maluješ?“

„Všechno možný,“ vykrucuju se. „Naposledy jsem udělala... třeba ptáka.“

Alena se zakucká smíchem. Ví dobře, že nejsem ten typ, co by maloval mužská přirození, ale dvojsmysly miluje. Taky se směju, i když trochu prkenně.

„Džast vejt, ještě ráda se k tomu vrátíš,“ zhodnotí zkušeně. „Já dělala v jedný firmě venku. Dobrý many, všeko keš, ale žádněj top, to ti povim.“

„A cos teda...“ načnu otázku, ale Alena mě přeruší.

„Jdu zpátky za kasu,“ oznámí mi. Típne cigaretu a energicky se otočí. Dveře za ní prásknou tak, že to řadu holubů na protější střeše vyplaší a celý obraz s rezavými lampami se dá do pohybu. Taky se zvedám, protože už mám pauzu moc dlouho.

Ještě naposledy se ohlédnu za leskem okenních parapetů. Jak zachytit jejich sluncem nabalzamované linky? Do boty mi cvrnkne kamínek. Shýbnu se pro něj a prohlížím si ho. Není to kamínek, ale keramický střep. Nějaký odštěpek. Strčím si ho do kapsy. Ne proto, že by byl nějak mimořádně zajímavý. Spíš se jen na

chvíli potřebuju aspoň něčeho držet. Jako se mě držela Míša, když jsme spolu jely na školní plenér.

Míši jsem si ve škole všimla hned první den. Hlučná a vysoká holka s dlouhými kudrnatými vlasy. Na plenér jsme jely autobusem. Seděla vedle mě a spala, její hlava mi padala na rameno.

„Co tady jako budem dělat?“ zeptala se mě rozezpale na trojúhelníkovém náměstí maloměsta, kde jsme vystoupily. Desky z podpaží jí vyklouzávaly, pohybem ramene je pořád posunovala zpátky.

„Pojď si ještě někam sednout, mám hlad,“ ukázala jsem směrem k socialistické bedně, před kterou byla zapíchnutá cedulka s nápisem *Tvarůžková cukrárna*. Míša zase pokrčila ramenem. Došly jsme k obchodu a koukaly do výlohy na vystavené kremrole, větrníky, koláčky a všechno další z tvarůžků.

„Ty musej bejt hnusný. Ty si dám,“ řekla Míša prodavačce s tmavými chloupky na chřípí a ukázala na kremrole.

„Peti, a kamže to pak jedem?“

„Jdem. Pěšky. Do zámku.“

„Pěšky?“ Míša protočila panenky a hlučně dosedla na židli u malého stolku. „A co je to za zámek?“

„Vydrž...“ Naučeným pohybem palce jsem rozsvítila displej mobilu a četla: „Žádlovický zámek, původně tvrz ze šestnáctého století, vlastnil Bukůvka z Bukůvky. Poslední úpravy zámku jsou barokní. Budova dříve sloužila jako internát zemědělského učiliště. Nyní je majetkem Olomouckého kraje, který hledá jeho využití. Jednou z možností by mohlo být zřízení archeologického centra.“

„Hm. To bude nějaká troska, když se tamtudy prohnalo učiliště.“

„Jak se někdo mohl jmenovat Bukůvka z Bukůvky? Koukej, jak vypadal,“ natočila jsem na Míšu mobil s fotkou kamenného reliéfu vousatého muže v renesančním oblečení.

„Ukaž, není špatnej! Vůbec by mi nevadilo, kdyby za mnou v noci přišel do pokoje. I s tím kamenným poklopem.“

„Ti nestačil ten, se kterým jsi byla dneska?“

„Byl strašnej. Moc velkou šanci mu nedávám,“ zakřenila se Míša. „Ale hrozně jsem se zpropikovala, takže možná dobrej byl, jen jsem to všechno vnímala... jinak.“

„Myslíš, že je to dobrej nápad, řešit ten rozchod... takhle?“

„Já už to neřeším, jasný? Je mi to úplně fuk. Chtěla jsem se jen... uvolnit,“ vztekle cinkla lžičkou o talířek.

Cink, cinknou o sebe dvě lahve minerálky. Položka v kárované sukni a s natupírovaným drdolem. Usměje se na mě modrými stíny očí. Na chvíli zapochybuj, jestli se někde poblíž netočí retro film, ale ne, móda se přece opakuje, na tom není nic divného. To, co bylo jednou staré, se znovu narodí, jen v jiném kontextu, a takhle pořád dokola. Akorát obrazy už nikdo nechce, konceptualismus se rozlil dodaleka jako černá lesklá hmota a mě a moji realistickou malbu zmrazil. Umění se ale nevrací, běží pořád dál. Vymýšlí nové a nové pohledy, způsoby, překračuje samo sebe, překračuje stíny všech svých stínů. Teče jako řeka, zatímco já sedím na břehu a snažím se ji zastavit obyčejnou kresbou. Sedím na břehu a břeh sedí na mně, stlačuje mě do měkkého jílu,

odkud nemůžu ven, abych vyběhla za tou jednou malou dlaní, která se na okamžik ukáže v peřejích.

Položka z šedesátek si skládá minerálky do prouštěné tašky. Ve stejných letech vznikl obraz s prostým textem: *Dokud budou zdi, budou i obrazy*. Naděje pro ty, kterým koncept nikdy nešel.

Do zámku jsme dorazily jako první. Otevřela nám paní správcová se širokou pávní. Chraplavým hlasem řekla pár informací, předala nám klíče a nasedla na kolo. Dívala jsem se za ní, jak odjíždí.

Na barokní přestavbu to byla stavba dost chudá, žádné velkolepé kudrlinky. Jen pár zvlněných říms a žlutobílá omítka. Dovnitř jsme vešly bránou s kovanou iluzivní mříží, která perspektivou napodobovala hloubku nějakého průchodu. Chodby zámku byly chladné a vlhké, s vysokými klenutými stropy a černobílou kostkovanou dlažbou.

„Jdu si lehnout!“ zavolala na mě Míša z našeho dvojlůžkového pokoje a rovnou jsem uslyšela žuchnutí, s jakým se svalila na postel. Popadla jsem skicák, tužku a tempery a vyběhla ven do zahrady. Byla zpustlá, s jizvami dlouho nepoužívaných fontán a vyschlých jezírek. Přesto v ní zbylo něco ze vznešenosti anglického parku. Prudkost zahrady se do mě vměstnávala jako nový host do hotelového pokoje. Rozběhla jsem se. Utíkala jsem po šterkových cestách a trávě, minula starou sýpku obklopenou borovicemi a zastavila se až u zadní brány. Měla stejnou kovanou mříž napodobující dlouhou chodbu. Připomnělo mi to vyprávění lidí, kteří zažili klinickou smrt. Všichni do jednoho mluvili o tunelu, na jehož konci bylo příjemné světlo. Během

cesty tunelem potkávali tváře svých blízkých, všichni se usmívali. Bylo těžké se z tohoto místa vracet zpátky, světlo lákalo jít dál.

Zůstala jsem stát u brány a dívala se průhledem houštin habrů ven. Kdesi v dálce se rýsovalo světlo, které hltala otevřená krajina. Měla jsem chuť bránu otevřít a rozběhnout se ven. Nakonec jsem ale vytáhla z kapsy igelitku, položila ji na mokrý kámen a sedla si. *Bukůvka modrá borůvka*, znělo mi v hlavě. Modrou temperou jsem hledala objemy a stíny. Slunce sem tam ochable vykouklo. Bylo už sice jaro, ale pořád ještě chladno. Až když jsem zimou necítila konečky prstů a ze zámku zaslechla známé hlasy, sebrala jsem věci a vydala se zpátky.

Konečky prstů necítím ani teď. Mám je tak opotřebované, až mi na nich praská kůže. Nepomáhají žádné krémy, ani ty nejmastnější. Zkoušela jsem i sádlo, ale ani po něm se mi neulevilo. Od rána do večera беру něco do rukou. Plastové obaly, sáčky, bankovky, mince, účtenky. Marně přemýšlím, co z toho dráždí kůži nejvíc. Jestli černá barva účtenek, bakterie na bankovkách, dezinfekce na mytí podlah a čištění regálů, nebo se mi do nich jen zařezávají těžké krabice, které přenáším sem a tam.

Rozpršelo se. Déšť dosedající na plechovou střechu o sobě dává vědět magickým duněním. Mám ty chvíle ráda, všechny okamžiky, kdy se příroda propisuje až dovnitř naší haly. Nejraději mám kroupy. Hodně velké kroupy. Buší do střechy jako zástup bubeníků. Pozoruju pak zděšené obličejy, jak se nervózně a plné obav otáčejí směrem ven, kamsi ke svým zaparkovaným

autům. Když kroupy ustanou, ještě dlouho si prohlíží své kapoty ze všech stran, aby na nich objevili nějaké nedokonalosti v podobě malinkých prohlubní.

Potlučená od krup byla i jablka v žádlovickém zámku, válejí se na jídelním stole spolu s erárními plátky chleba a kelímky s paštikou. Profesor měl na sobě zase vytahané manšestráky a bílý rolák. „Na začátek našeho plenéru vám musím oznámit jednu věc,“ začal a kývl mi na pozdrav. „Teda jednak tady bude vždycky nějaký jídlo, který nakoupí paní Špičková. Bude to dostatečně výživný, aby nás to zasytilo na celý den, ale taky dostatečně nedobrý, abychom toho zase nesnědli tolik.“ Smích projel kuchyní jako elektrický výboj. „Dneska se ubytujte a zítra ráno bychom začali s malbou krajiny. Ale teda začneme ještě něčím jiným. Já mám jednu takovou věc, totiž. Každý den tady bude trochu jiný. Ale to vám řeknu až zítra. Každopádně bych po vás chtěl, abyste každý z vás byl jiný. Teda vy všichni samozřejmě jiný jste, ale všichni s sebou taky máte takový ty stejný barvy a tak. Měli byste se naučit hledat nové cesty, nový prostředky. To je jen na vás. Ale mám strach, abyste pak na výstavě na konci plenéru neukázali všichni to samý. Člověk si vždycky vybere nějaký pohled, aby to kompozičně sedělo, ale ono těch pohledů tady zase není nekonečně moc.“

Není nekonečně moc. Rozhlédnu se kolem sebe. Předemnou i za mnou u kasy pípají identická trička. Cílem supermarketu je udělat z nás jednu jako druhou, dojít k obrazu flexibilní a všestranné pracovnice. Výhodou univerzálních zaměstnankyň je směnitelnost. Jedna

odpadne, druhá ji nahradí. Naše osobnosti jsou stírány jako fólie nevýherního losu. Požadavky na naši kvalifikaci jsou nízké, aby mohly být nízké i naše platy. Vždyť jenom hýbeme rukama, cvakáme, doplňujeme zboží. O něm nemusíme vědět nic. Stačí ho načíst u čtečky a už nás to samo navede, kam patří. Kam tehdy patřil Adam, když seděl na parapetu zámeckého okna a místo obvykle strakatého oblečení a zeleného přelivu měl najednou stejně nevýrazné manšestráky a neostříhané vlasy jako profesor? Kam jsem tehdy patřila já, když jsem si Adama tajně skicovala na okraje baličáků, zatímco on o mojí existenci neměl tušení? Nebo kam patřila Míša, která věděla, že nechce patřit nikam?